

Vroedmeesterpad of Dwergooruil.....

Ab Steenvoorden

Vroedmeesterpad of Dwergooruil? Dat was de vraag die ons in mei korte tijd bezig hield.

Annelies Marijnis fietste op donderdagavond 22 mei jl. rond 23.45 uur na een vergadering terug richting huis langs de van de Berghstichting. Vanaf de Zwarte Weg was de roep duidelijk te horen. In eerste instantie dacht Annelies al aan een Dwergooruil, maar die soort in Noordwijk leek haar vrijwel onmogelijk. Om meer duidelijkheid te krijgen besloot zij een berichtje op de Noordwijkse mailgroep (berichten door en voor vogelaars) te plaatsen. De meeste lokale vogelaars lezen het berichtje en doen er eigenlijk weinig of niets mee. Sommigen vanwege tijdgebrek, anderen omdat er de laatste jaren al verschillende claims in Nederland zijn geweest van een roepende Dwergooruil. Telkens weer bleek het te gaan om een Vroedmeesterpad of een mechanisch geluid. Dus de animo om er een beetje nachtrust aan op te offeren, was vrij laag.

Ook ikzelf besteedde er weinig aandacht aan, ik had al eens een paar nachten lang bij de Noordwijkse golf staan luisteren naar wat later bleek een ontvanger van een weersatelliet te zijn. En twee jaar geleden in Meijendel stonden we ook met een grote groep naar een (uitgezette) Vroedmeesterpad te luisteren.

Gelukkig besloten Bas van der Burg en Wil Heemskerk onafhankelijk van elkaar (en na enig aandringen van Annelies) op zondagavond 25 mei toch maar even te gaan luisteren. En met succes. Het geluid kwam hoog vanuit een boom en moest haast wel van een Dwergooruil afkomstig zijn. Wil heeft die avond geluidsopname gemaakt en Bas heeft de tamtam in werking gezet. Na zijn telefoontje was ik er binnen een paar minuten en kon hun vermoedens alleen maar bevestigen. Een luid roepende Dwergooruil (*Otus scops*) op de van de Berghstichting in Noordwijk! Toen de roep zich ook nog een paar keer verplaatste over enkele tientallen meters van boom naar boom, was er helemaal geen twijfel meer mogelijk. Inmiddels waren er al enkele tientallen vogelaars uit de regio gearriveerd en ook zij konden de waarneming alleen maar bevestigen. Nadat het uiltje ook nog even door het licht van de autolampen vloog, was het helemaal zeker.

Toen kwamen we eigenlijk voor een probleem te staan. Wat gaan we doen en hoe gaan we het aanpakken. De Dwergooruil is zo'n grote zeldzaamheid dat we een gigantische toeloop van zeker enkele honderden vogelaars konden gaan verwachten. De vogel zat op een relatief gemakkelijke plek maar het was wel op het terrein van een zorginstelling en je hebt toch zeker rekening te houden met de bewoners en het verzorgende personeel. In goed overleg (door voornamelijk Bas) met de directie van de Berghstichting (zelfs de Noordwijkse Politie is ingelicht) hebben we besloten dat we het landelijk bekend zouden maken maar dat de bezoekers wel met enige regels rekening dienden te houden.

Allereerst hebben we gemeld dat het hier om een privé-terrein gaat waar we op mochten mits er aan een aantal voorwaarden voldaan werd.

Men mocht van 22.00 tot 24.00 het terrein betreden om naar de uil te komen luisteren; het parkeren diende buiten het terrein plaats te vinden (dat was ook de reden dat de politie op de hoogte werd gebracht, want meer dan honderd auto's in de nacht op de Gravendijck is wel wat vreemd). Men moest uit de omgeving van de gebouwen blijven, wat erop neer kwam dat men het uiltje gewoon vanaf de doorgaande weg door het terrein van de

Foto: René van Rossum

stichting moest gaan beluisteren. En men moest de aanwijzingen van de beveiliging opvolgen.

Maandagavond 26 mei, vanaf een uur of acht, begon het langzaam maar zeker vol te stromen. Vanuit heel Nederland waren vogelaars op de melding af gekomen. Een kleine 300 mensen

hebben die avond de Dwergooruil horen roepen. Dankzij een flinke, langdurige regenbui die om 23.00 uur losbarstte, was het die eerste avond ook weer snel rustig op het terrein.

Natuurlijk trekt zo'n groep volk ook de aandacht van het aanwezige personeel.

Zij wisten ons te vertellen dat de vogel al zeker vanaf 12 mei iedere nacht fanatiek aan het roepen was. Ze waren wel blij dat het een uil was, want tot die tijd was het gewoon een irritant geluid dat ze niet helemaal thuis konden brengen.

Ook in de weken daarna bleef het uiltje trouw roepen. Zodra het echt donker was, zo rond 22.30 uur begon hij. De vogel is voor het laatst gehoord in de nacht van 19 op 20 juni.

Dankzij de mooie, windstille avonden hebben vele honderden vogelaars het uiltje goed kunnen beluisteren. Vrijwel iedere avond zat de vogel fanatiek te roepen vanuit een hoge populier bij de Kersenhof. Alleen als hij zich verplaatste, stopte het roepen om vervolgens vanaf een andere locatie weer luid en duidelijk verder te gaan.

foto: Dwergooruil, ringbaan Eilat, Israël maart 1990 (René van Rossum)

De Dwergooruil is in Nederland een echte dwaalgast die pas één keer eerder door vogelend Nederland gehoord en gezien kon worden. In 1998 was een exemplaar een kleine maand aanwezig in de Ooijpolder bij Nijmegen. Dit exemplaar begon al wat vroeger in de avond te roepen en kon met een beetje geluk ook wel eens vliegend gezien worden.

Tot nu toe zijn er pas acht waarnemingen en vondsten van Dwergooruilen in Nederland bekend.

Pas één keer eerder bleef er een exemplaar langere tijd aanwezig, dus voor veel vogelaars was dit een nieuwe soort in Nederland.

Eerdere vondsten en waarnemingen zijn:

8 sept. 1890	1 exemplaar dood	Rotterdam
Eind maart 1906	1 exemplaar dood	Gulpen
26 mei 1958	1 exemplaar dood	Langweer
7 juni 1967	1 exemplaar gevangen	Rotterdam
12 mei 1970	1 exemplaar gevangen	Delft
17 mei 1998	1 exemplaar tot 11 juni 1998	Nijmegen
8 mei 2003	1 exemplaar dood	Stavoren

Dwergooruilen zijn in het zuidelijk deel van Europa niet echt zeldzaam. De populatie heeft wel wat klappen gekregen door het gebruik van

pesticiden maar is nu redelijk stabiel. Ook in Oost-Europa komen ze in redelijke aantallen voor. De verspreiding loopt helemaal door in het oosten tot aan het noorden van China en Japan en tot aan Iran en Pakistan in het zuiden.

Van de zes ondersoorten die in het West-Palearctisch gebied te vinden zijn, zijn er drie echte lange afstand trekkers. Ze overwinteren in Afrika, zelfs tot aan de andere kant van de Sahara.

Het opduiken van de soort in Nederland heeft waarschijnlijk te maken met het

weer en de windrichting. Afgelopen voorjaar heeft er een sterke oostelijke wind gestaan, die veel zuidelijke en oostelijke soorten naar onze regio heeft gevoerd. Mogelijk is ook deze Dwergooruil te ver doorgeschoten.

Qua uilen heeft ons land het dit jaar erg goed gedaan. Als je er flink wat tijd en moeite ingestoken zou hebben dan had je negen soorten gezien/gehoord kunnen hebben binnen een half jaar.

Nu maar afwachten of de komende wintermaanden nummer tien (Sneeuwuil?) nog gaat opduiken.